

Irak. Forløbet af den irakiske borgerkrig, set i 2010. Nederlaget

Nederlaget

Af MICHAEL H. CLEMMESSEN

NR. 46, 17. - 23. november 2006

I begyndelsen af 2010 fortsætter den irakiske borgerkrig. Amerikanske styrker blev trukket tilbage til irakisk Kurdistan og Kuwait. I Kurdistan dæmper de nu op for kurdernes urealistiske ambitioner og gør en tyrkisk indrykning overflødig – samt afskrækker den. Begge steder skal amerikanerne også »opmuntre« Iran og Syrien til tilbageholdenhed.

USA bekræfter ved styrkernes tilstedeværelse sit medansvar for borgerkrigen og bevarer muligheden for at kunne hjælpe en genskabt, fælles irakisk regering, når den engang dukker frem af krudtrøg og broderslagteri. Samtidig sikrer tropperne de flygtningelejre, som verden uden for regionen har etableret langs landets grænser i håb om at begrænse flygtningepresset. Der er indtil videre ingen anden realistisk mulighed.

Det oprindelige problem var, at den amerikanske elite i 1990'erne havde fortrængt og fordrejet erfaringerne fra Vietnam. Det var ikke alene Rumsfelds eller hans selvglade hirds fejl. Også den amerikanske militære top havde gradvis hjernevasket sig til at tro, at krige herefter ville være som den computerstøttede kampsimulation, der i stigende grad af økonomiske årsager afløste realistisk øvelsesvirksomhed. Som normalt kopierede Europas militær kritikløst amerikanerne.

Rumsfeld satte blot sin brutale beslutsomhed bag projektet og ville i Irak demonstrere, at det nye »lette« krigskoncept var korrekt. Som under oplysningstiden for godt 200 år siden forventedes sejr i fremtidens krige at kunne opnås hurtigt og let ved elegant, intelligent magtanvendelse – samt nu ved præcist at »zappe« modstanderens materiel og infrastruktur. Så ville modstanderen føle sig hjælpeløs og derefter overgive sig.

Den amerikanske krigsforståelse var reduceret til en særegen blanding af macho, computerspil og middelalderturnering. Det var passende, at Rumsfeld endelig ramtes af virkeligheden i efteråret 2006, på 200-året efter at Napoleon og hans nationalt motiverede soldater brutalt smadrede den tilsvarende selvsikre, formalistisk-elegante, præjisiske hær ved Jena-Auerstedt.

Allerede den irakiske modstand mod invasionen i foråret 2003 havde mere karakter af et bevæbnet folks modstandskamp, som uventet ramte de amerikanske styrker, når de på vej til Bagdad måtte igennem større byer. Men denne virkelighed kunne ikke registreres i Washington. Her demonstrerede den svage indsats af den regulære irakiske hær for verden korrektheden af den nye højteknologiske præcisionskrigsførelse. Iran, Nordkorea og den mulige fremtidige modstander Kina så USAs uovervindelighed.

Ideologisk blindhed og det amerikanske militærs mangeårige mandige fokusering på kamprollen hindrede, at koalitionen kunne udnytte den militære sejr til en stabilisering af landet, før oprøret hurtigt accelererede fra efteråret 2003. Man var generelt ude af stand til at adoptere briternes forståelse for sammenhængen mellem kamp-, politi- og genopbygningsopgaver.

Det blev afgørende for det senere nederlag, at Pentagon i efteråret 2003 pludseligt og uden konsekvensanalyse kasserede den irakiske hær og forvaltning. Den første plan havde været at genansætte og betale, fulgt af udrensning af de værste syndere – samt at gennemføre supplerende uddannelse. Beslutningen blev taget på trods af, at enhver professionel militær burde vide, at det tager mindst 15 år at opbygge en effektiv styrke under normale vilkår, i fred og ro.

Da oprøret var en realitet i 2004, kunne amerikanerne ikke indordne og disciplinere den militære indsats inden for en forståelse af det klassiske koncept for oprørsbekæmpelse. De relevante erfaringer fra Vietnam havde været slettet fra den amerikanske professionelle erindring i tre årtier. Rumsfeld havde samtidig personligt sørget for, at man aldrig fik så store egne styrker til rådighed, at det blev muligt at kontrollere større dele af landet. Derfor endte man alt for tit med at slå også uskyldige ihjel under bombardement med fly og artilleri.

Da amerikanerne endelig i begyndelsen af 2006 begyndte at tilpasse sig virkeligheden, var det for sent. De bar videre på virkningerne af tidligere fejltagelser. Ødelæggelsen af moskeen i Samarra accelererede i slutningen af februar dramatisk skredet mod en åben borgerkrig mellem shiiter og sunnier i Bagdad-området. I den nu mangesidigt eskalerende borgerkrig blev konceptet for oprørsbekæmpelse irrelevant, da det forudsatte, at der var tale om en politisk kamp mellem et etableret politisk magtcenter og en oprørsbevægelse. Det fortsat svage politi og de usikre sikkerhedsstyrker kunne ikke hæve sig over den stadig dybere etniske kløft.

Selv om amerikanerne nu koncentrerede deres indsats om hovedstaden, var det ikke tilstrækkeligt. Dette også fordi regeringen ikke tillod en upartisk indsats, når denne ramte en af de shia-militser, der kæmpede om magten i landet. Kampen mellem de forskellige shia-grupper i den sydlige del af landet gjorde det stadig vanskeligere for briterne og deres allierede at fortsætte opbygningsarbejdet her.

I 2007 valgte den nye Labour-premierminister at trække de britiske styrker ud for at gengive partiet mulighederne for at vinde næste

parlamentsvalg, men også for at forstærke indsatsen i Afghanistan og i humanitære operationer i Afrika.

Michael H. Clemmesen er pensioneret brigadegeneral og militærhistoriker